

Bij het honderdste nummer van *Buxbaumiella*

Dick Kerkhof

Het verschijnen van *Buxbaumiella* 100 is een goed moment om even terug te kijken op de ontwikkeling van het blad.

Reden van oprichting

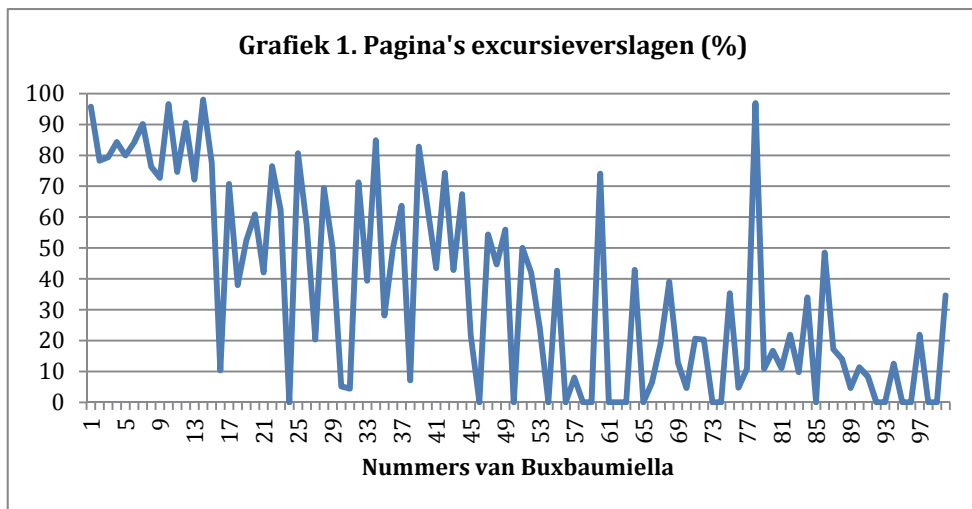
Tussen 1947 en 1970 gaf de Bryologische Werkgroep van de KNNV het tijdschrift *Buxbaumia* uit. Dat diende voor de publicatie van werkgroepnieuws, excursieverslagen en resultaten van mossenonderzoek in de breedste zin van het woord. *Buxbaumia* werd in 1970 opgeheven, omdat de Bryologische Werkgroep samen met The Nordic Bryological Society een nieuw tijdschrift ging uitgeven: het Engelstalige *Lindbergia*, bedoeld als internationaal bryologisch tijdschrift met een hogere wetenschappelijke status dan *Buxbaumia*.

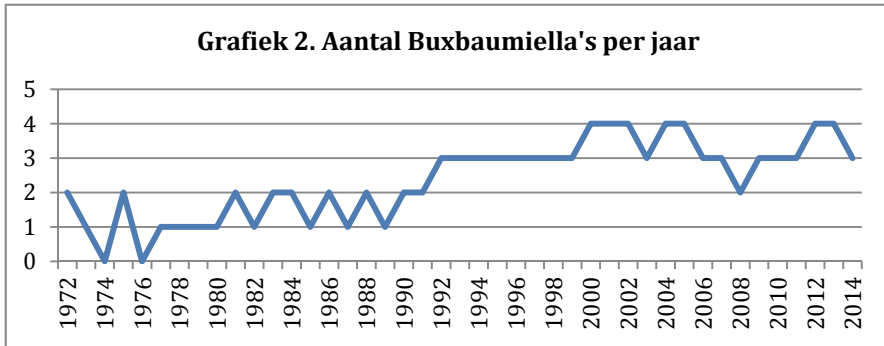
Een aantal jaren had *Lindbergia* een Nederlandstalige rubriek die aan de werkgroepleden als overdruk werd toegestuurd. De ruimte voor excursieverslagen in deze rubriek bleek echter heel beperkt. Daarom werd in 1972 *Buxbaumiella* opgericht, waarin excursieverslagen en mededelingen over recente literatuur een plaats zouden krijgen (During 1972; Harmsen 1998).

Steeds minder excursieverslagen

Zoals Grafiek 1 laat zien, bestond de inhoud van *Buxbaumiella* aanvankelijk inderdaad vooral uit excursieverslagen, maar nam het aandeel daarvan al snel af. Voor Grafiek 1 zijn alleen de landelijk aangekondigde excursies meegeteld. De overige artikelen zijn in Grafiek 1 niet verder gecategoriseerd, maar naar aard en stijl lijken ze verdacht veel op de artikelen die in *Buxbaumia* plachten te verschijnen. De nummers 1-90 van *Buxbaumiella* zijn grotendeels in te zien op de BLWG-site, zodat eenieder zich een beeld kan vormen van de veranderingen. Binnenkort zullen op de website van Naturalis overigens betere, en dit keer complete scans van *Buxbaumiella* te raadplegen zijn.

Vanaf nr. 16 begon *Buxbaumiella* dus trekken te vertonen van het ter ziele gegane *Buxbaumia*, en zeker vanaf pakweg nr. 50 kan men spreken van een geslaagde reïncarnatie. Blijkbaar is er behoefte aan een Nederlandstalig, breed georiënteerd, maar niet te hoogdrempelig tijdschrift over mossen en korstmossen, waarin zowel professionals als amateurs hun eieren kwijt kunnen. Ger Harmsen voorzag dat al ten

tijde van het opheffen van *Buxbaumia* (Harmsen 1998, pp. 80-82).

De afname van het aantal verslagen van landelijk aangekondigde eendagsexcursies en weekenden in *Buxbaumiella* ten gunste van andersoortige artikelen is in de hand gewerkt door verscheidene ontwikkelingen. Het aantal goede (amateur)bryologen en gedreven plaatselijke werkgroepen nam toe, en daarmee het aanbod van artikelen over grondige, soms jarenlange regionale inventarisaties en over bijzondere soorten en hun standplaatsen. De inbreng van de lichenologen, die aan de lopende band nieuwe soorten vonden, werd steeds groter. Tegelijkertijd nam de noodzaak tot het publiceren van 'kale' vindplaatsgegevens in *Buxbaumiella* af, doordat op internet de digitale verspreidingsatlas verscheen.

Verschijningsfrequentie

In het begin verscheen *Buxbaumiella* nogal onregelmatig: soms één, soms twee nummers per jaar, in 1974 en 1976 zelfs nul nummers (Grafiek 2). Dat veranderde toen Joop Kortselius was aangetreden voor zijn eerste periode als redacteur. Vanaf 1992 verschenen standaard drie nummers per jaar. Het dipje in 2008 is veroorzaakt doordat het winternummer niet meer in december, maar voortaan in januari verscheen. Vanaf 1999 verschijnen ook vaak speciale nummers, zoals voorstellen voor Rode Lijsten, checklists en een Nederlandstalige naamlijst (samen met de Belgen gemaakt).

Redacteurs

Sinds 1972 zijn er acht officiële redacteurs geweest, van wie Joop Kortselius twee periodes voor zijn rekening nam. Huub van Melick viel voor één nummer (nr. 25) in als waarnemend redacteur.

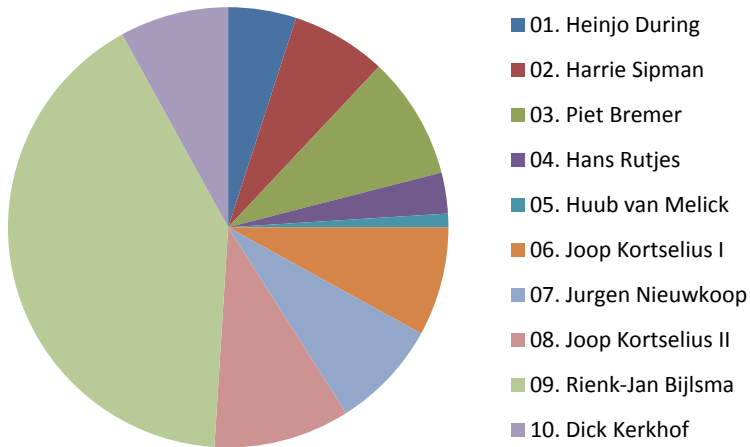
In Grafiek 3 (de feesttaart) stellen de taartpunten de aantallen nummers van *Buxbaumiella* voor die in de achtereenvolgende 'regeerperiodes' zijn geproduceerd. Duidelijk is dat Rienk-Jan Bijlsma verreweg het grootste stuk taart heeft gebakken.

Vernieuwingen

De eerste vijf nummers werden geproduceerd met een stencilmachine. Vanaf nummer 6, de eersteling van Harrie Sipman, werd het blad gedrukt, wat de mogelijkheden tot het plaatsen van afbeeldingen sterk verbeterde. In nummer 6 meldde redacteur Sipman ook dat de werkgroep voortaan zowel bryologisch als lichenologisch zou zijn, en dat hij hoopte dat 'de lichenologische activiteit net zo groot mag worden als de bryologische, en dat die ook duidelijk tot uiting mag komen in *Buxbaumiella*'. Het eerste verslag van een lichenologische excursie verscheen in nummer 7 (zie ook het volgende artikel in het voorliggende nummer).

Het eerste nummer dat geheel aan lichenen was gewijd, was nummer 16 (op de voorplaat stonden overigens wel een paar mossen). Redacteur Piet Bremer maakte in zijn redactioneelte bij nummer 16 tevens melding van het feit dat het nummer geheel op een elektronische typemachine was getypt. In de korte periode Hans Rutjes-Huub van Melick werd *Buxbaumiella* voorzien van

Verdeling van Buxbaumiella 1-101 over de redacteurs

een nieuw omslag en van een doorlopende koptekst die op iedere bladzijde de naam en het nummer van het blad toonde. Deze wijzigingen gingen in vanaf nummer 25. Joop Kortselius, die vanaf nummer 26 redacteur was, bracht geen noemenswaardige wijzigingen aan. Jurgen Nieuwkoop schraptte in nummer 38 de koptekst en bracht naam en nummer van het blad over naar een doorlopende voettekst. Met ingang van nummer 42 was Joop Kortselius weer redacteur, en werd de voettekst weer een koptekst. Vanaf nummer 46 was er een nieuwe, modern ogende omslag: aan de ene zijde een microscopische foto van een dubbel peristoom, aan de andere zijde een macrofoto van een *Cladonia*.

Met nummer 52 deed Rienk-Jan Bijlsma zijn intrede als redacteur. Lange tijd (t/m nummer 76) hield hij vast aan de laatste lay-out van Joop Kortselius, maar al snel ging hij foto's plaatsen als illustraties, doorgaans in zwart-wit. In nummer 77 introduceerde hij grote veranderingen: het formaat werd groter, de tekst werd in twee kolommen geplaatst, titel en nummer van het blad verhuisden weer naar de voettekst, op het omslag kwam een kleurenfoto, meestal van een mos, lichen of land-

schap. Vanaf nummer 83 zijn alle foto's in *Buxbaumiella* in principe in kleur.

De huidige redacteur heeft hieraan tot dusver vrijwel niets veranderd; alleen loopt de tekst nu steeds zo laag mogelijk op de pagina over van de linker naar de rechterkolom. Suggesties voor verbeteringen zijn welkom.

Literatuur

- During, H.J., 1972. Voorwoord. *Buxbaumiella* 1: 2.
 Harmsen, G., 1998. *Passie voor Mossen*. Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

Auteursgegevens

Th.B.M. Kerkhof, Buitenstad 67, 4132 AB Vianen
 dkerkhof@xs4all.nl

Summary

One hundred issues of Buxbaumiella

The history of *Buxbaumiella* is discussed. Started as a medium which was meant in the first place for reports of excursions, *Buxbaumiella* developed into a wide-ranging journal for the Dutch bryologists and lichenologists, much like its predecessor *Buxbaumia*.